

خواندن ذهن نویسندگان

آشنایی با راهبرد نقشه‌ی ذهنی برای بهبود خواندن

نویسنده: کاتلین فینی جانسون

ترجمه‌ی: طیبه الدوسی

اشاره

در شماره‌ی قبل، با تجربه‌های برخی از معلمان دیگر کشورها در زمینه‌ی توسعه‌ی سواد خواندن از طریق دست فشرده آشنا شدید. در این شماره و در ادامه‌ی طرح تجربه‌های مشترک آموزگاران ایرانی و دیگر کشورهای جهان در زمینه‌ی توسعه‌ی سواد خواندن، راهبرد نقشه‌ی ذهنی را توضیح می‌دهیم. نمونه‌ی دیگری از کارکرد این راهبرد را در سلسله مطالب ازوپ در کلاس درس نیز مشاهده کرده‌اید.

نقشه‌ی ذهنی چیست؟

نقشه‌ی ذهنی، یک نمایش گرافیکی از روابط میان وجه‌های گوناگون یک متن است. دانش‌آموزان از نمادها و کلمات برای ترسیم روابط استفاده و چگونگی ارتباط ماجراهای کوچک با موضوعات اصلی را مشخص می‌کنند.

چه وقت از این راهبرد استفاده می‌شود؟

نقشه‌ی ذهنی، نوعی راهبرد بارش مغزی مفید و تکنیکی برای سازمان‌دهی اطلاعات دانش‌آموزان بعد از اتمام خواندن، ولی قبل از شروع نوشتن است. البته ممکن است دانش‌آموزان در حین خواندن یک قطعه‌ی ادبی، از نقشه‌ی ذهنی استفاده کنند تا به کمک آن بتوانند نظراتشان را سازمان‌دهی کنند.

چرا از این راهبرد استفاده می‌کنیم؟

نقشه‌ی ذهنی به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا به نظراتشان نظم دهند. آن‌ها با استفاده از این تکنیک، ارتباط برقرار می‌سازند، روابط را درک می‌کنند، نگاه عمیق‌تری به مطالب پیدا می‌کنند و آن‌چه را که می‌خوانند، تحلیل می‌کنند.

چگونه راهبرد نقشه‌ی ذهنی را به کار می‌بریم؟

بیشترین تأثیر این راهبرد زمانی خواهد بود که معلمان ابتدا راهبرد نقشه‌ی ذهنی را طراحی و دانش‌آموزان را به خلق یک نقشه به‌طور گروهی هدایت کنند. بعد از این که دانش‌آموزان یک یا چند بار با این شیوه کار کنند، به‌طور فردی قادر به خلق نقشه‌های ذهنی خواهند شد.

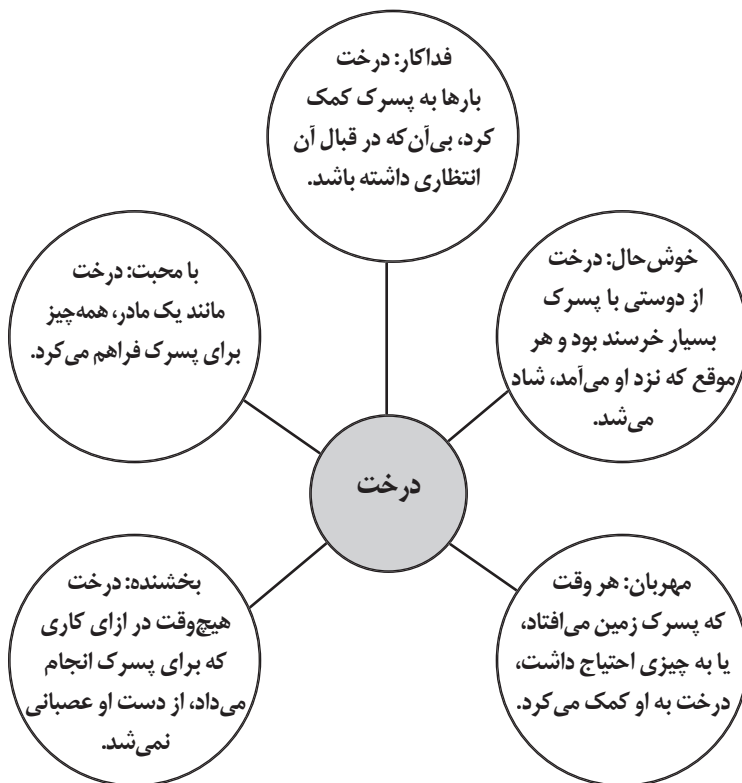
برای شروع، دانش‌آموزان یک شکل هندسی رسم می‌کنند - مربع، دایره یا مستطیل - و یک عقیده یا نظر کلی را درون آن می‌نویسند. سپس خطوطی را از شکل مرکزی به سمت بیرون می‌کشند و نظرات فرعی را روی آن خطوط می‌نویسند. دانش‌آموزان براساس روابطی که تعیین کرده‌اند، نظرات را حول مطلب اصلی دسته‌بندی می‌کنند. آن‌ها از مداد رنگی یا

ماژیک برای طبقه‌بندی نظرات مرتبط استفاده می‌کنند.

راه‌های دیگر استفاده از این راهبرد چیست؟

نقشه‌ی شخصیت: دانش‌آموزان شخصیت‌های درون یک قطعه‌ی ادبی را تحلیل می‌کنند.

خلاصه‌ی داستان: دانش‌آموزان اتفاق اصلی در یک قطعه‌ی ادبی را در مرکز نقشه قرار می‌دهند و ماجراهایی را که با آن در ارتباط است، روی خطوط می‌نویسند.

مثال: «درخت نیکوکار»، نوشته‌ی شل سیلور استاین

منبع

60 Strategies for improving reading comprehension in grades K-8/
Kathleen Feeny Jonson- California: Corwin Press, 2006.